

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 marca 2023, Prezes (...), na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 39 ust. 4 oraz art. 5b ust. 1, art. 3a ust. 1, art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2022 r., poz. 933 z późn. zm.), adresowaną do J. R. (1), stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego dla J. R. (2):

- od dnia 4 kwietnia 2011 roku do dnia 31 maja 2014 roku
- od dnia 1 września 2014 roku do dnia 23 września 2019 roku,

a nadto ubezpieczenia emerytalno – rentowego dla J. R. (2):

- od dnia 4 kwietnia 2011 roku do dnia 31 maja 2014 roku
- od dnia 1 września 2014 roku do dnia 23 września 2019 roku,

Oraz ustanie obowiązku opłacania składek za ww. osobę od wymienionych dni.

W uzasadnieniu podano, iż decyzję wydano w oparciu o odpowiedź ZUS, z której wynika, że J. R. (2) została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług w następujących okresach: 15.11.2002 – 17.01.2003, 26.05.2003- 20.06.2003, 4.04.2011 – 28.04.2011, 6.05.2011 – 30.05.2011, 8.03.2012 – 29.03.2012, 13.04.2012 – 30.04.2012, 4.05.2012 – 28.05.2012, 18.11.2013 – 29.11.2013, 12.03.2014 – 29.04.2014, 1.09.2014 – 23.09.2019. W okresie 2002 – 2003 podstawy wymiaru składek nie przekroczyły kwoty określonej w art. 5 b. W okresie 4.04.2011 – 28.04.2011 przychód przekroczył kwotę określoną w art. 5b, dlatego J. R. w tym okresie nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ponieważ w okresie świadczenia pracy na warunkach umowy zlecenia od 4.04.2011 r do 28.04.2011 r J. R. nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, a więc nastąpiła przerwa w ciągłości ubezpieczenia, dlatego też od 4.04.2011 do 31.05.2014 r J. R. nie spełnia warunków do pozostania w ubezpieczeniu społecznym rolników. W związku z przerwaniem ciągłości ubezpieczenia również od dnia 1.09.2014 r J. R. nie spełnia warunków zawartych w art. 5a ust. 1 do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jako prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, tj. nie został zachowany okres podlegania ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata. Okres wznowionej działalności gospodarczej od 1.09.2014 r trwającej do dnia 7.07.2015 r z jednocześnie świadczoną umową zlecenie od 1.09.2014 r w ciągłości do 23.09.2019 r spowodował, że nie został spełniony warunek art. 5 b tj. bezpośredniego podlegania z mocy ustawy po dniu 7.07.2015 r. .Datą końcową niespełnienia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jest data wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych w ZUS z tytułu świadczonej umowy zlecenia – 23.09.2019 r. Ponieważ od dnia 1.09.2014 r nie został spełniony warunek z art. 5a oraz art. 5b pozostałe okresy prowadzenia działalności gospodarczej oraz przychody z tej konkretnej umowy zlecenia nie podlegają analizie.

/decyzja - k. 375 załączonych akt KRUS/

Odwołanie od tej decyzji wniósł J. R. (1), wnosząc o jej zmianę i stwierdzenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników J. R. (2) we wskazanych w decyzji okresach. W uzasadnieniu podniósł, min., że wyłączenie tego okresu ze stażu ubezpieczeniowego KRUS mimo opłacania składek, a nie w ZUS, gdyż składki w ZUS nie były płacone, spowoduje, że ubezpieczona byłaby zobowiązana do uiszczenia składek do ZUS za okres nieprzedawniony z odsetkami. Zakwestionował także przyjęte okresy rozliczeniowe.

/odwołanie – k. 3/

W odpowiedzi na odwołanie Prezes (...) wniósł o oddalenie odwołania wywodząc, jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 11/

Zainteresowana przyłączyła się do odwołania.

/E –prot z dnia 8.09.2023 00:01:09/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

J. R. (2) podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników jako małżonka rolnika. Prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą w okresach: 2.01.2003 – 24.08.2004, 1.09.2005 – 20.06.2006, 1.10.2006 – 30.06.2007, 2.10.2007 – 31.05.2014, 1.09.2014 – 7.07.2015, 2.10.2015 – 31.05.2016, 1.09.2016 – 31.05.2017, 1.10.23 do nadal.

/bezsporne/

J. R. (2) została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako osoba wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług w okresach: 15.11.2002 – 17.01.2003, 26.05.2003 – 20.06.2003, 4.04.2011 – 28.04.2011, 6.05.2011 – 30.05.2011, 8.03.2012 – 29.03.2012, 13.04.2012 – 30.04.2012, 4.05.2012 – 28.05.2012, 18.11.2013 – 29.11.2013, 12.03.2014 – 29.04.2014, 1.09.2014 – 1.11.2018. Z tego tytułu podstawa wymiaru składek wyniosła:

- 11.2002 – 100 zł

-12.2002 – 200 zł

- 1.2003 – 100 zł

-5.2003 – 100 zł

-6.2003 – 100 zł

-4.2011 – 0

-5.2011 -1080 zł

-6.2011 -1235 zł

-3.2012 – 0 zł

-4.2012 – 327 zł

-5.2012 -1088 zł

- 6.2012 – 327 zł

- 11.2013 – 1133 zł

- 3.2014 – 1209,10 zł

-4.2014 – 1070 zł

- 9.2014 – 2059,20 zł

- 10.2014 – 1375,92 zł

-11.2014 – 1146,60 zł

- 12.2014 – 0

- 01.2015 – 0

- 02.2015 – 0
-03.2015 – 829,24 zł
- 04.2015 – 1391 zł
-05.2015 – 1134,20 zł
-06.2015 – 1095,12 zł
- 07.2015 – 870,48 zł
- 8.2015 – 0
- 9.2015 – 866,70 zł
- 10.2015 – 866,70 zł
- 11.2015 – 866,70 zł
- 12.2015 – 0
- 1.2016 – 0
- 2.2016 – 0
- 3.2016 – 925 zł
- 4.2016 – 925 zł
- 5.2016 – 0
-6.2016 – 0
-7.2016 – 0
-08.2016 – 395,90 zł
- 9.2016 – 11.2016 – 925 zł
- 12.2016 – 567,10 zł
- 1.2017 – 572 zł
- 2.2017 – 1079 zł
-3.2017 – 1989 zł
- 4.2017 – 1560 zł
- 5.2017 – 1976 zł
- 6.2017 – 1079 zł
- 7.2017 – 1989 zł
- 8.2017 – 11.2017 – 1950 zł

- 12.2017 – 1976 zł
- 1.2018 – 1301,50 zł
- 2.2018 – 543,30 zł
- 3.2018 – 427,70 zł
- 4.2018 – 2058 zł
- 5.2018 – 1440,60 zł
- 6.2018 – 0
- 7.2018 – 890,50 zł
- 8.2018 – 0
- 9.2018 – 2096,10 zł
- 10.2018 – 849,40 zł

/wykaz – k. 366,367 – 368,382 akt KRUS/

Minimalne wynagrodzenie wynosiło w okresie:

- od 1.01.2001 – 760 zł
- od 1.01.2003 – 800 zł
- od 1.01.2004 – 824 zł
- od 1.01.2005 – 849 zł
- od 1.01.2006 zł – 899,10 zł
- od 1.01.2007 – 936 zł
- od 1.01.2008 - 1126 zł
- od 1.01.2009 – 1276 zł
- od 1.01.2010 – 1317 zł
- od 1.01.2011 – 1386 zł
- od 1.01.2012 – 1500 zł
- od 1.01.2013 – 1600 zł
- od 1.01.2014 – 1680 zł
- od 1.01.2015 – 1750 zł
- od 1.01.2016 – 1850 zł
- od 1.01.2017 – 2000 zł

- od 1.01.2018 – 2100 zł

- od 1.01.2019 – 2250 zł

/bezsporne/

Zainteresowana pracowała w ramach umowy zlecenia przy przebieraniu ziemniaków, pracowała niepełne miesiące, nie zgłaszała nigdzie tego zatrudnienia. Nie otrzymuje żadnego świadczenia z ZUS. Prowadziła działalność gospodarczą, zawieszając ją na okres letni.

/przesłuchanie zainteresowanej – e prot. z dnia 8.09.23 00:01:38 w zw. Z e – prot. z dnia 19.01.24 00:01:03/

Decyzją z dnia 29 marca 2023 roku Prezes (...), na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 39 ust. 4 oraz art. 5b ust. 1, art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2022 r., poz. 933 z późn. zm.) stwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego dla J. R. (2):

- od dnia 1 listopada 2018 roku do dnia 23 września 2019 roku

a nadto ubezpieczenia emerytalno – rentowego dla J. R. (2):

- od dnia 1 listopada 2018 roku do dnia 23 września 2019 roku.

W uzasadnieniu wskazano, że ubezpieczona dostarczyła formularz wyrejestrowujący z ubezpieczeń ZUS od 1.11.2018 r.

/decyzja – k. 384 akt KRUS/

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów, na które składała się przede wszystkim dokumentacja zgromadzona w aktach organu rentowego.

Strony postępowania nie zakwestionowały zebranego w sprawie materiału dowodowego w zakresie zgromadzonej dokumentacji, dlatego należało przyjąć wiarygodność zawartych w niej treści.

Przedmiotowe postępowanie sprowadzało się w zasadzie do rozstrzygnięcia kwestii prawnej, a mianowicie zasadności zastosowania przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w stosunku do J. R. (2) treści art. 5a i 5b ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Sąd umorzył postępowanie co do okresu ubezpieczenia: 1.11.2018 – 23.09.2019, objętego nową decyzją z dnia 23.09.2023 roku, na podstawie art. 477 ze z. 13 kpc, wobec przyjęcia przez organ rentowy, że w tym okresie J. R. podlegała spornemu ubezpieczeniu.

Odwołanie w pozostałej części zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowym postępowaniu strona pozwana (...) stanęła na stanowisku, iż J. R. (2), która podlegała rolniczym ubezpieczeniom społecznym i jednocześnie we wskazanych okresach wykonywała umowę zlecenie, a nadto prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, podlegała wyłączeniu z tego ubezpieczenia z uwagi na przekroczenie progu dochodowego, a w konsekwencji, że brak było podstaw do objęcia jej ubezpieczeniem rolniczym przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej z uwagi na brak nieprzerwanego okresu ubezpieczenia, bądź niepodleganiu temu ubezpieczeniu bezpośrednio przed podjęciem/wznowieniem pozarolniczej działalności gospodarczej.

Powyższe stanowisko w całości nie zasługiwało na aprobatę tut. Sądu.

Stosownie do treści art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników /według stanu prawnego obowiązującego na dzień wydania spornej decyzji DZ. U. (...) poz. 208 ze zm. /, ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1

- jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie art. 16 ust. 1 ww. ustawy, ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny;
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1;
- 3) osoba pobierająca rentę strukturalną współfinansowaną ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji (...) Funduszu (...) lub ze środków pochodzących z (...) Funduszu Rolnego na rzecz (...) O. (...);
- 4) małżonek osoby, o której mowa w pkt 3, jeżeli renta strukturalna współfinansowana ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji (...) Funduszu (...) lub ze środków pochodzących z (...) Funduszu Rolnego na rzecz (...) O. (...) wypłacana jest ze zwiększeniem na tego małżonka.

Jak normuje art. 16 ust. 2 ustawy, ubezpieczeniem emerytalno-rentowym na wniosek obejmuje się:

- 1) innego rolnika lub domownika, który podlega ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu w pełnym zakresie, jeżeli złożono wniosek o objęcie go ubezpieczeniem emerytalno-rentowym;
- 2) innego rolnika lub domownika, który podlega ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu w pełnym zakresie, jeżeli złożono wniosek o objęcie go ubezpieczeniem emerytalno-rentowym;
- 3) osobę pobierającą rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy jako rentę okresową;
- 3a) osobę pobierającą rodzicielskie świadczenie uzupełniające, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym - do uzyskania 25-letniego okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego, o którym mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2;

Na podstawie art. 3a ust. 1 ustawy, ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3.

W brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2016 roku, art. 3a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowił, iż ubezpieczenie ustaje z końcem kwartału, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3.

Zgodnie z art. 3a ust. 2 ustawy, ubezpieczenie na wniosek ustaje także:

- 1) od dnia wskazanego w oświadczeniu ubezpieczonego, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym to oświadczenie zostało złożone Kasie, albo
- 2) od pierwszego dnia okresu ubezpieczenia, za który składka nie została opłacona.

Jeżeli wraz z ustaniem okoliczności uzasadniających podleganie ubezpieczeniu z mocy ustawy następują okoliczności uzasadniające objęcie ubezpieczeniem na wniosek, ubezpieczenie istniejące z mocy ustawy ustaje od dnia

następującego po dniu, w którym ubezpieczonemu doręczono decyzję stwierdzającą ustanie ubezpieczenia z mocy ustawy (ust. 3).

Jeżeli złożony został wniosek o rentę lub emeryturę, obowiązek ubezpieczenia ustaje od dnia następującego po dniu, w którym wydana została decyzja o przyznaniu świadczenia, jednak nie wcześniej niż od dnia, w którym ubezpieczony nabył to prawo (ust. 4).

Stosownie do treści art. 5b ust. 1 ustawy, wprowadzonego do ww. ustawy na mocy art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 października 2014 roku o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw /Dz.U. z 2014 r., poz. 1831/ i obowiązującego od dnia 1 stycznia 2015 roku, rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442, z późn. zm.), lub powołania do rady nadzorczej, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, lub pełnienia funkcji w radzie nadzorczej, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągany z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym nie przekracza kwoty równej połowie minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów.

W art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 23 października 2014 roku unormowano, iż Prezes (...) nie wydaje decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników za okresy podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przypadające przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy osobom, które spełniały warunki określone w art. 5b ustawy zmienianej w art. 2.

Wprowadzając taki zapis ustawodawca złagodził pozbawianie prawa do ubezpieczenia rolniczego rolników wykonujących aktywność skutkującą podleganiem przez nich ubezpieczeniem społecznym w powszechnym systemie. Złagodzenie regulacji polegało na tym, iż wcześniej utrata ubezpieczenia rolniczego przez osobę uzyskującą przychód skutkujący objęciem ubezpieczeniem społecznym w systemie powszechnym, następowała bez względu na wysokość tego przychodu. Istotne jest, że równocześnie ustawodawca wskazaną nowelą wprowadził w jej art. 4 ust. 3 zasadę powrotu do ubezpieczania lub nieusuwania z tego ubezpieczenia rolników spełniających przesłanki oznaczone w przywołanym art. 5b, obligując Prezesa (...) do nie wydawania decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników za okresy podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przypadające przed dniem wejścia w życie tej noweli, tj. przed 1 stycznia 2015 roku, ewentualnie umożliwiając rolnikom wyłączonym z ubezpieczenia z powyższych względów na mocy decyzji organu rentowego powrotu do tego ubezpieczenia.

Do nowelizacji art. 5b ust. 1 powołanej ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku doszło na podstawie art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 października 2016 roku o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników /Dz.U z 2016 r., poz. 2043/. Nowe brzmienie powyższego przepisu obowiązywało od dnia 31 grudnia 2016 roku, a jego treść była następująca: „Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963, z późn. zm.), lub powołania do rady nadzorczej, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, lub pełnienia funkcji w radzie nadzorczej, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągany z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym nie przekracza kwoty równej minimalnemu wynagrodzeniu za pracę, ustalonemu na podstawie odrębnych przepisów”.

Dokonując z dniem 31 grudnia 2016 roku zmiany w brzmieniu omawianej normy w zakresie kwoty granicznej przychodu z tytułu realizacji umowy zlecenia, ustawodawca nie przewidział przepisów przejściowych.

W ocenie Sądu Okręgowego, w sytuacji wnioskodawczyni, w stosunku do której Prezes (...) wydał decyzję w marcu 2023 roku, miernik przychodu z umowy zlecenia zawarty w art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, należało odnieść do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę (tj. według brzmienia art. 5b ust. 1

obowiązującego od dnia 31 grudnia 2016 roku), a nie jak błędnie uznał pozwany organ emerytalno – rentowy jedynie do połowy tego wynagrodzenia. Organ rentowy wydał decyzję w czasie obowiązywania art. 5b już po nowelizacji. Osiągany przez wnioskodawczynię przychód nie osiągnął limitu określonego w znowelizowanym przepisie, poza miesiącem wrześniem 2014 roku.

Nadto według tut. Sądu, sankcja przyjęta przez pozwany organ emerytalno – rentowy w stosunku do skarżącej jest zbyt dotkliwa, a jednocześnie stanowi wyraz niezachowania konstytucyjnej cechy proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP).

W toku dokonywanych rozważań trzeba zwrócić uwagę na znaczny upływ czasu od chwili, kiedy wystąpiły ewentualne przesłanki wyłączenia wnioskodawczyni z rolniczego systemu ubezpieczenia do wydania zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji Prezesa (...), a nadto dotkliwe skutki dla odwołującej w przypadku wyłączenia jej z ubezpieczenia rolniczego, przy jednoczesnym braku zawinienia z jej strony w zaistnieniu omawianej sytuacji. Niezrozumiałym dla Sądu i niesprawiedliwym z punktu widzenia sytuacji ubezpieczeniowej wnioskodawczyni okazuje się bowiem stosowanie w stosunku do odwołującej nieobowiązujących przepisów, które po pierwsze – zostały zmienione na podstawie ustawy z dnia 21 października 2016 roku o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a po drugie – stanowiły podstawę rozstrzygnięcia organu emerytalno – rentowego w 2023 roku.

Okoliczność ta nie ma jednak decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 18 kwietnia 2018 roku, III AUa 457/17 /L./ wskazano, że zasada nieusuwania z rolniczego ubezpieczenia społecznego rolników podejmujących aktywność w sferze umów cywilnoprawnych obejmuje również tych rolników, którzy z tego tytułu osiągnęli przychody w wysokości nieprzekraczającej kwoty równej minimalnemu wynagrodzeniu za pracę. Zasadność tego twierdzenia opiera się na celu dla jakiego został przez ustawodawcę wprowadzony do porządku prawnego zapis ust. 3 art. 4 ustawy z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1831). Naruszającym zasadę równości byłoby przyjęcie, że rolnicy wstecznie osiągający przychód w wysokości mieszczącej się w granicach pomiędzy połową minimalnego wynagrodzenia a kwotą równą minimalnemu wynagrodzeniu, pozostaliby w rolniczym ubezpieczeniu, a inni z uprawienia takiego nie mogliby skorzystać. Ocena prawa podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w zbiegu z pozarolniczą działalnością gospodarczą (umowami prawa cywilnego) nie powinna bowiem pomijać zasady proporcjonalności, o której mowa w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 1 Protokołu Nr (...), sporządzonej 4 listopada 1950 r. w R. (Dz.U. 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), zgodnie z którą ingerencja w prawa nabyte winna być proporcjonalna do naruszenia prawa.

Należy jednakże podnieść aktualne orzecznictwo SN w zakresie interpretacji art. 5b cytowanej ustawy i definicji okresu rozliczeniowego.

Skoro w art. 5b ust. 1 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników używa się tylko wyrażenia "w rozliczeniu miesięcznym" a brak jest określenia okresu rozliczeniowego miesięcznego, to nie ma podstaw do przyjmowania, aby rozliczenie miesięczne zaważać tylko do okresu miesiąca, w którym ubezpieczony otrzymał przychód ze zlecenia. **Wyrażenie "w rozliczeniu miesięcznym" uzasadnia stwierdzenie, że chodzi tu o algorytm, w którym przychody dzieli się przez liczbę miesięcy danego okresu rozliczeniowego. Uprawnione może być stwierdzenie, że chodzi o 12-miesięczny okres rozliczeniowy.**/tak SN w postanowieniu z dnia 15.06.2023 r, (...) 287/22, wyrok SN z dnia 19.10.2022 r, (...) 151/21/

W ubezpieczeniu rolniczym mają pozostawać ci, dla których działalność rolnicza stanowi podstawowe źródło utrzymania, zaś w przypadku innych tytułów ubezpieczeń z systemu powszechnego stoją one na przeszkodzie w pozostawaniu w ubezpieczeniu rolniczym tylko wtedy gdy przekreślają powyższe założenie stanowiąc tym samym główne źródło dochodu ubezpieczonego. Dodatkowo w odniesieniu do prowadzącego równoległe pozarolniczą działalność gospodarczą (art. 5a ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników), czy będącego agentem, członkiem rady nadzorczej czy wykonującego pracę na podstawie umowy zlecenia (art. 5b ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników) wprowadza się wyraźny próg dochodowości. Tym samym cechą relewantną

pozostaje tu z jednej strony prowadzenie działalności rolniczej jako głównego źródła utrzymania z drugiej zaś określony z innych tytułów dochód./ tak SA w Rzeszowie z dnia 26.06.2020 r,III AUa 545/18/

Mając na uwadze powyższe orzecznictwo, biorąc pod uwagę roczne okresy rozliczeniowe, w żadnym z nich ubezpieczona nie przekroczyła progu, o którym mowa w art. 5 b:

-2011 – 2315 zł :12 =192 zł / min.1386 zł/

- 2012 – (...) :12 = 145,16 zł /min. 1500 zł/

-2013 – 1133 zł :12 = 110,08 zł /min. 1600 zł/

- 2014 – 6860,82 zł :12 = 571,73 zł /min. 1680 zł/

- 2015 – 7920,14 zł:12 =660,01 zł /min.1750 zł/

-2016 – 5588 zł :12 = 456 zł /min. 1850 zł/

-2017- (...):12 =1668 zł /min.2000 zł/

- 2018 – 9598,10 zł :12 = 799,84 zł /min. 2100 zł/

Na marginesie, nawet gdyby przyjąć, iż okresem rozliczeniowym jest liczba miesięcy, w których była zawierana umowa zlecenie, to i tak w żadnym okresie przychód nie przekroczyłby minimalnego wynagrodzenia.

Reasumując, skoro osiągnany przychód nie przekraczał granicy określonej w art. 5 b, obowiązującym w dniu wydania decyzji, to brak było podstaw do wyłączenia zainteresowanej z ubezpieczenia społecznego rolników.

J. R. prowadziła także pozarolniczą działalność gospodarczą.

Zgodnie z art. 5a cytowanej wyżej ustawy rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

1)

złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;

2)

jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;

3)

nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;

4)

nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;

5)

kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 4088 zł.

2.

Za rozpoczęcie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej uznaje się także:

1)

wznowienie wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej, której prowadzenie okresowo zawieszono.

Organ rentowy wywodził, że ubezpieczona nie może podlegać jednocześnie ubezpieczeniu społecznemu rolniczemu przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej, z uwagi na brak nieprzerwanego, 3-letniego okresu ubezpieczenia rolniczego. Mając na uwadze powyższe rozważania, skoro ubezpieczona nie została wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników w świetle art. 5 b, posiada wymagany okres, o którym mowa w art. 5a.

Na marginesie należy tylko podnieść, że warunkiem podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie z mocy ustawy nie jest posiadanie okresu ubezpieczenia rolniczego bezpośrednio przed zawarciem umowy zlecenia (art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz.U. z 2017, poz. 2336). Przepis art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników dotyczy rolnika (domownika), który, podlegając ubezpieczeniu rolniczemu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej. Chodzi zatem o osobę, która spełniała wszystkie warunki do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników z mocy ustawy, wobec czego podlegałaby temu ubezpieczeniu, gdyby nie przeszkoda w postaci podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania umowy cywilnoprawnej z określonym przez ustawodawcę przychodem. Inaczej rzecz ujmując, możliwość pozostania w ubezpieczeniu rolniczym została przewidziana dla osób, które równoległe z prowadzeniem działalności rolniczej uzasadniają objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników z mocy ustawy wykonują jako dodatkową pracę na podstawie umowy zlecenia (lub odpowiednio umowy agencyjnej albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia). Do takich wniosków prowadzi wykładnia gramatyczna art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wzmacnia ją wykładnia celowościowa, albowiem przepis ten wprowadzony został po to, ażeby rolnikom, dla których działalność rolnicza stanowi podstawowe źródło utrzymania, zagwarantować ciągłość ubezpieczenia rolniczego w sytuacji, gdy podejmują się wykonywania nisko wynagradzanych umów zlecenia, co z reguły nie pozwala zgromadzić na indywidualnym koncie emerytalnym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych "kapitału składkowego" gwarantującego w przyszłości minimalne świadczenie emerytalne (por. uzasadnienie projektu ustawy zmieniającej z 2014 r., Sejm RP VII kadencji, nr druku 2242). Nie ma żadnych podstaw do stwierdzenia, że celu tego nie spełnia pozostawienie możliwości podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników osobie, która dodatkową aktywność w postaci wykonywania umowy cywilnoprawnej podjęła równocześnie z zaistnieniem ustawowych przesłanek do objęcia rolniczym ubezpieczeniem społecznym w pełnym zakresie. Brak podstaw, aby przy stosowaniu art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników odwołać się do niezawartego tam warunku posiadania okresu ubezpieczenia rolniczego bezpośrednio przed zawarciem umowy zlecenia, ponieważ powoduje to nieuzasadnione z punktu widzenia funkcji tego przepisu zróżnicowanie sytuacji rolnika, który równocześnie ze spełnieniem warunków do podlegania ubezpieczeniu rolniczemu podejmuje się wykonywania umowy cywilnoprawnej, w porównaniu do osoby, która tę aktywność pozarolniczą podejmuje choćby z jednodniową przerwą od ziszczenia się przesłanek do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników z mocy ustawy./tak wyrok SN z dnia 14.03.2017, III UK 90/16 z uzasadnieniem/

Biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności niniejszej sprawy oraz poczynione rozważania prawne, Sąd Okręgowy orzekł, jak w punkcie 2 sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. tj. zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził brak podstaw do ustania ubezpieczenia społecznego rolników J. R. w okresach 4.04.2011 – 31.05.2014, 1.09.2014 – 31.10.2018.